

21.6.2021

Työ- ja elinkeinoministeriö

Viite: Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö, päivätty 10.5.2021

Ympäristöministeriön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain, kaivoslain ja ydinenergiain muuttamisesta

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt ympäristöministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain, kaivoslain ja ydinenergiain muuttamisesta.

Esityksellä on suora yhteys ympäristöministeriössä valmisteltuun hallituksen esitykseen laeiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain sekä siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 50/2021 vp). Tasavallan Presidentti on 18.6.2021 vahvistanut esityksen mukaiset lain ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) muuttamisesta, lain maa-aineslain (555/1981) muuttamisesta, lain ympäristönsuojelulain (527/2014) 212 §:n muuttamisesta ja lain eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun lain (764/2019) 11 §:n muuttamisesta ja määrännyt lait tulemaan voimaan 1 päivänä lokakuuta 2021.

Ympäristöministeriö kiittää lausuntomahdollisuudesta. Ympäristöministeriö pitää ehdotettuja säännösmuutoksia kannatettavina, mutta kiinnittää työ- ja elinkeinoministeriön huomion alla mainittuihin seikkoihin.

Kemikaaliturvallisuuslain 'yleisön, jota asia koskee' määritelmää esitetään muutettavaksi niin, että se pitäisi jatkossa sisällään myös tietyt järjestöt. Ympäristöministeriö kiinnittää työ- ja elinkeinoministeriön huomion hallituksen esityksessä käytettäviin määritelmiin. Vaikka esityksessä pykälässä viitataan 'yleisöön, jota asia koskee', esityksen perusteluosiossa viitataan paikoin 'yleisön' määritelmään. Asiassa tulee huomata, että sekä voimassa oleva kemikaaliturvallisuuslaki, että muutoksen taustalla oleva Seveso III –direktiivi sisältävät sekä 'yleisön', että 'yleisön, jota asia koskee' määritelmän. Esityksen perusteluista tulisi käydä selvemmin ilmi, mitä määritelmää milloinkin tarkoitetaan. Lisäksi on huomioitava, että myös YVA-direktiivissä on omat 'yleisön' ja 'yleisön, jota asia koskee' määritelmät. Perusteluosiossa olisi syytä avata myös YVA-direktiivin 'yleisön, jota asia koskee' määritelmä.

Kemikaaliturvallisuuslain ehdotetussa 26 §:ssä säädettäisiin ympäristövaikutusten arvioinnin huomioon ottamisesta luvassa. Sen 2

momentissa säädettäisiin siitä, miten YVA-lain velvoitteet tulee huomioida säännöksen 1 momentissa mainituissa luvissa. Säännös sisältäisi ehdotetussa muodossaan sekä YVA-lain kanssa päällekkäistä sääntelyä, että viittauksen YVA-lain vastaavaa sääntelyä sisältävään pykälään. Vaikka tällainen ratkaisu saattaa olla lupaviranomaisen kannalta informatiivisempi, se saattaa johtaa epäselvyyksiin silloin, jos viitattuun YVA-lain säännökseen tulee muutoksia. Ympäristöministeriö pitäisi selkeämpänä ratkaisuna jättää kemikaaliturvallisuuslain säännökseen viittaus YVA-lakiin ja avata itse velvoitteen sisältöä yleisemmällä tasolla esimerkiksi näin: ”jos hankkeeseen sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia, lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointi on otettu huomioon lupaharkinnassa. Arvioinnin huomioon ottamisesta säädetään tarkemmin mainitun lain 4 luvussa.”

Kemikaaliturvallisuuslain ehdotetun 104 b §:n 2 momentin viimeisessä virkkeessä säädettäisiin, että Turvallisuus- ja kemikaaliviraston olisi annettava lupahakemus erikseen tiedoksi yleisölle, jota asia koskee noudattaen, mitä hallintolaissa säädetään asiakirjan tiedoksiannosta. Kuitenkin saman pykälän 1 momentin mukaan lupahakemus tulisi antaa tiedoksi julkisella kuulutuksella. 1 momentin perustelujen mukaan julkisella kuulutuksella olisi tarkoitus antaa asiakirja tiedoksi yleisölle, jota asia koskee. Pykälän 2 momentin viimeisen virkkeen velvoite vaikuttaa päällekkäiseltä 1 momentin julkisen kuuluttamisen kanssa.

Kemikaaliturvallisuuslain ehdotetun 104 f §:n perusteluosion 2 momenttina koskeva kohta vaikuttaa viittaavan todellisuudessa ehdotetun 104 f §:n 3 momenttiin. Ehdotetun 3 momentin tarkoitus jää epäselväksi kun 1 momentista säädetään kuitenkin julkisesta kuulutuksesta.

Kemikaaliturvallisuuslain ehdotetun 128 §:n osalta ympäristöministeriö toteaa, että järjestöjen muutoksenhakuoikeus koskisi vain lain 23 ja 58 §:ssä tarkoitettuja päätöksiä. Säännöksen esitöissä todetaan, että tarkoitus on lisätä alueellisten järjestöjen lisäksi myös kuntien valitusoikeus kemikaaliturvallisuuslain nojalla annettavista lupapäätöksistä, jotka koskevat YVA-lain mukaisia hankkeita. Asiassa on syytä huomioida, että YVA-laki voi lain 3 §:n 2 momentin mukaan soveltua mihin tahansa hankkeeseen, jolla yksittäistapauksessa todetaan olevan todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia. Näin ollen ennalta ei voida määritellä, että tietyt hankkeet eivät tule olemaan YVA-lain soveltamisalassa. Jos kemikaaliturvallisuuslaissa on tarkoitus rajata järjestöjen muutoksenhakuoikeus koskemaan vain YVA-lain soveltamisalassa olevia hankkeita, rajausta olisi turvallisempi tehdä viittaamalla YVA-lain soveltamisalassa oleviin hankkeisiin.

Ympäristöministeriö kiinnittää edelleen huomiota siihen, että esitysluonnoksen sivulla 8 otsikon ” Kaivoslaki ja ydinenergi laki” alla olevasta tekstistä voi saada kuvan, että kaikki kaivoslain mukaan luvittavat hankkeet kuuluvat YVA-lain soveltamisalaan. Virkettä olisikin hyvä muokata esimerkiksi samaan tyyliin kuin ydinenergi lakia koskeva vastaava kappale.

Kemikaaliturvallisuuslain 104 b ja 104 f §:ään, kaivoslain 40 ja 58 §:ään sekä ydinenergialain 23 §:ään esitetään lisättäväksi viittaukset YVA-lain uuteen 29 a §:ään. Ympäristöministeriö toteaa, että viittaussäännökset on valmisteltu yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa. Se toteaa kuitenkin, että niiden osalta voisi olla selkeämpää harkita yleisempää viittausmuotoa niin, että mikäli YVA-lain viitattuun säännökseen tulee muutoksia, nyt esitettyjä työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan lakien viittaussäännöksiä ei tarvitse muuttaa. Näin ollen parempi ratkaisu voisi olla muuttaa ne esimerkiksi muotoon ”Lupaviranomaisen velvoitteista niissä hankkeissa, joilla on valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia, säädetään ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 29 a §:ssä”. Lisäksi ympäristöministeriö kiinnittää työ- ja elinkeinoministeriön huomion siihen, että ydinenergialakiin ehdotettu lupapäätöksen toimittamisvelvoitetta koskeva viittaussäännös esitetään sisällytettäväksi lain 23 §:n 2 momenttiin. Lain 23 § koskee lupahakemuksen käsittelemistä. Koska kyseessä oleva velvoite koskee kuitenkin lupapäätöksen toimittamista, se voisi olla selkeämpää sisällyttää johonkin sellaiseen säännökseen, jossa säädetään lupapäätöksen, eikä lupahakemuksen käsittelystä.

Ylijohtaja
Luontoympäristöosasto

Tarja Haaranen

Hallitussihteeri
Luontoympäristöosasto

Piia Kähkölä